

PSIHOSOCIJALNE I PSIHOEDUKATIVNE INTERVENCIJE U PODRUČJU KOCKANJA

Prof.dr.sc. Neven Ricijaš

Odsjek za poremećaje u ponašanju
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu

2. Regionalni forum o ovisnosti o drogama i oporavku
Beograd, 07.11.-10.11.2012.

1

ZNANSTVENO-STRUČNI PROJEKTNI PROGRAM Kockanje (mladih) u Hrvatskoj od 2010. godine do danas

- Prof.dr.sc. Neven Ricijaš
- Doc.dr.sc. Dora Dodig Hundrić
- Izv.prof.dr.sc. Valentina Kranželić
- Doc.dr.sc. Aleksandra Huić
- Sabina Mandić, mag.soc.paed.
- Dr.sc. Davor Bodor
- Ana Rakić, prof.soc.ped.
- Sanja Radić Bursać, prof.soc.ped.
- Prof.dr.sc. Zoran Zoričić
- Dr.sc. Donald Stojnić, dr.med.
- Toni Milun, prof.mat.
- Prof.dr.sc. Martina Ferić
- Dr.sc. Toni Maglica
- Izv.prof.dr.sc. Meliha Bijedić
- Izv.prof.dr.sc. Ranko Kovačević
- Izv.prof.dr.sc. Lejla Kuralić Čišić
- Izv.prof.dr.sc. Elvis Vardo
- Prof.dr.sc. Mislav Ante Omazić
- Izv.prof.dr.sc. Tomislav Globan
- Izv.prof.dr.sc. Lucija Rogić Dumančić
- Prof.dr.sc. Jeffrey Derevensky
- Prof.dr.sc. Paul Delffabro
- Doc.dr.sc. Belle Gavriel Fried
- Prof.dr.sc. Randy Stinchfield
- Dr.sc. Tobias Hayer
- Dr.sc. Maria Anna Donati

2

„TRANSFER ZNANOSTI U PRAKSU“

ZNANSTVENA ISTRAŽIVANJA

- Nacionalno istraživanje kockanja mladih u RH (N=2.703)
- Istraživanje kockanja mladih u Bosni i Hercegovini
- Različiti aspekti kockanje studenata (+Hrvatska, Izrael, Australija i Kanada – usporedno istraživanje)
- Roditeljska percepcija kockanja mladih
- Kockanje mladih iz percepcije stručnjaka pomagačkih profesija
- Evaluacija tretmana u KLOK-u
- Evaluacija tretmana u Dnevnoj bolnici za ovisnost o kockanju
- Društveni i ekonomski troškovi ovisnosti o kockanju u RH
- Ovisnost o internetu i video igrama kod zagrebačkih srednjoškolaca

3

„TRANSFER ZNANOSTI U PRAKSU“

ZNANSTVENA ISTRAŽIVANJA

- Nacionalno istraživanje kockanja mladih u RH (N=2.703)
- Istraživanje kockanja mladih u Bosni i Hercegovini
- Različiti aspekti kockanje studenata (+Hrvatska, Izrael, Australija i Kanada – usporedno istraživanje)
- Roditeljska percepcija kockanja mladih
- Kockanje mladih iz percepcije stručnjaka pomagačkih profesija
- Evaluacija tretmana u KLOK-u
- Evaluacija tretmana u Dnevnoj bolnici za ovisnost o kockanju
- Društveni i ekonomski troškovi ovisnosti o kockanju u RH
- Ovisnost o internetu i video igrama kod zagrebačkih srednjoškolaca

INTERVENCIJE (PREVENTIVNE I TRETMAJSKE)

- **PREVENCIJA**
- Program prevencije kockanja mladih „**Tko zapravo pobjeđuje?**“ – srednje škole
- Program prevencija bihevioralnih ovisnosti „**Alati za moderno doba**“ – osnovne škole
- **TRETMAN**
- Psihosocijalni tretman kockara u zatvorskom sustavu i probaciji (**TOK**)
- Psihosocijalni tretman u savjetovalištu za mlade
- Psihosocijalni tretman u sustavu socijalne skrbi
- Konzultativno i znanstveno-evaluacijski u radu **Dnevne bolnice za ovisnost o kockanju**

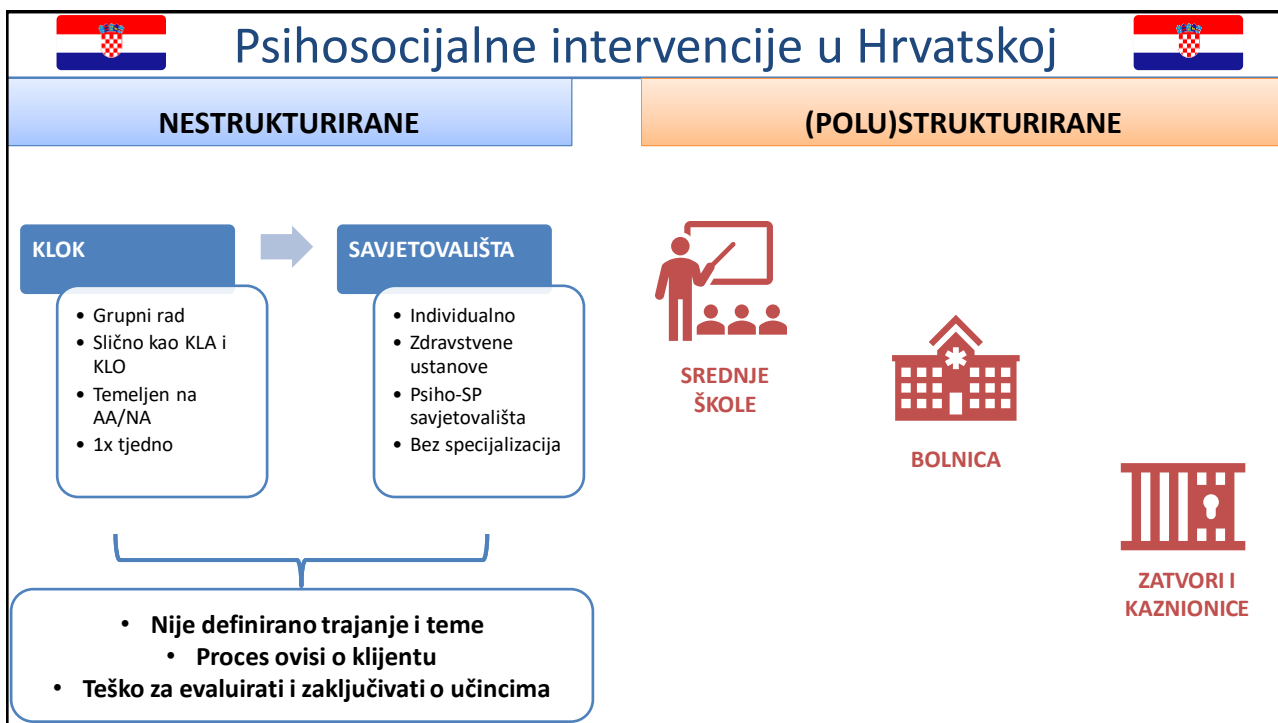

4

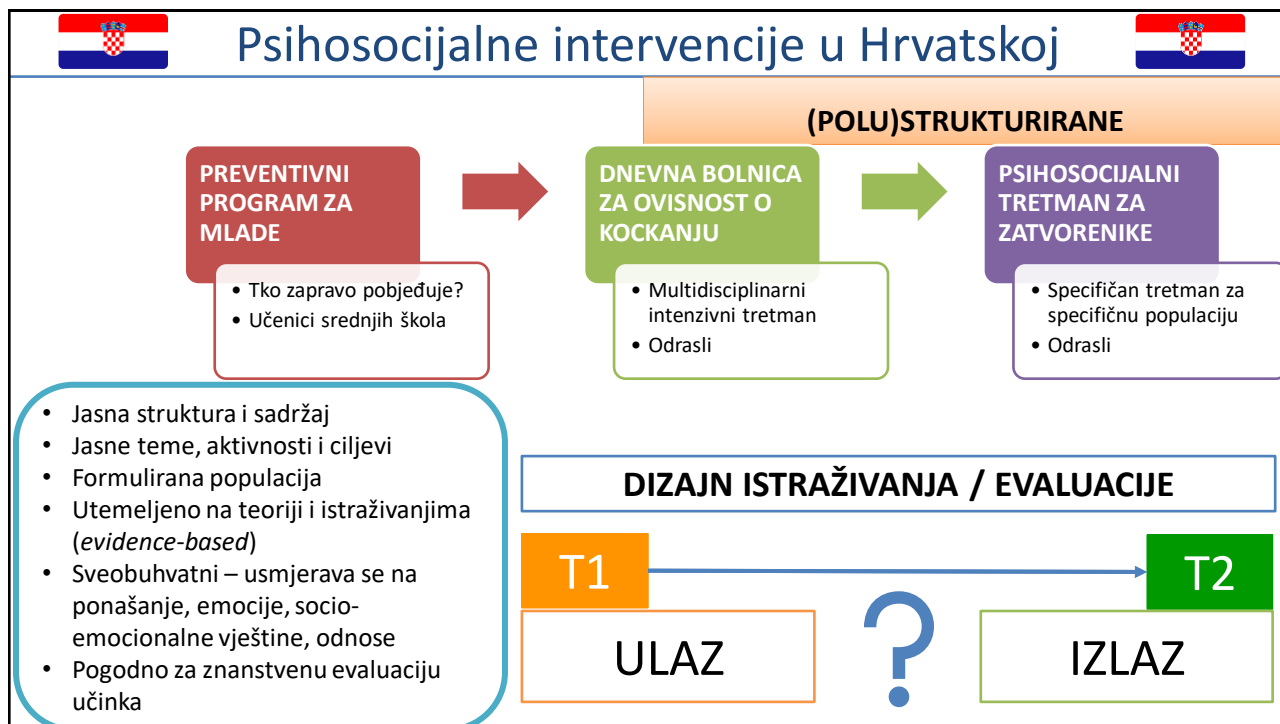
PSIHOSOCIJALNE INTERVENCIJE & PROJEKTNE AKTIVNOSTI

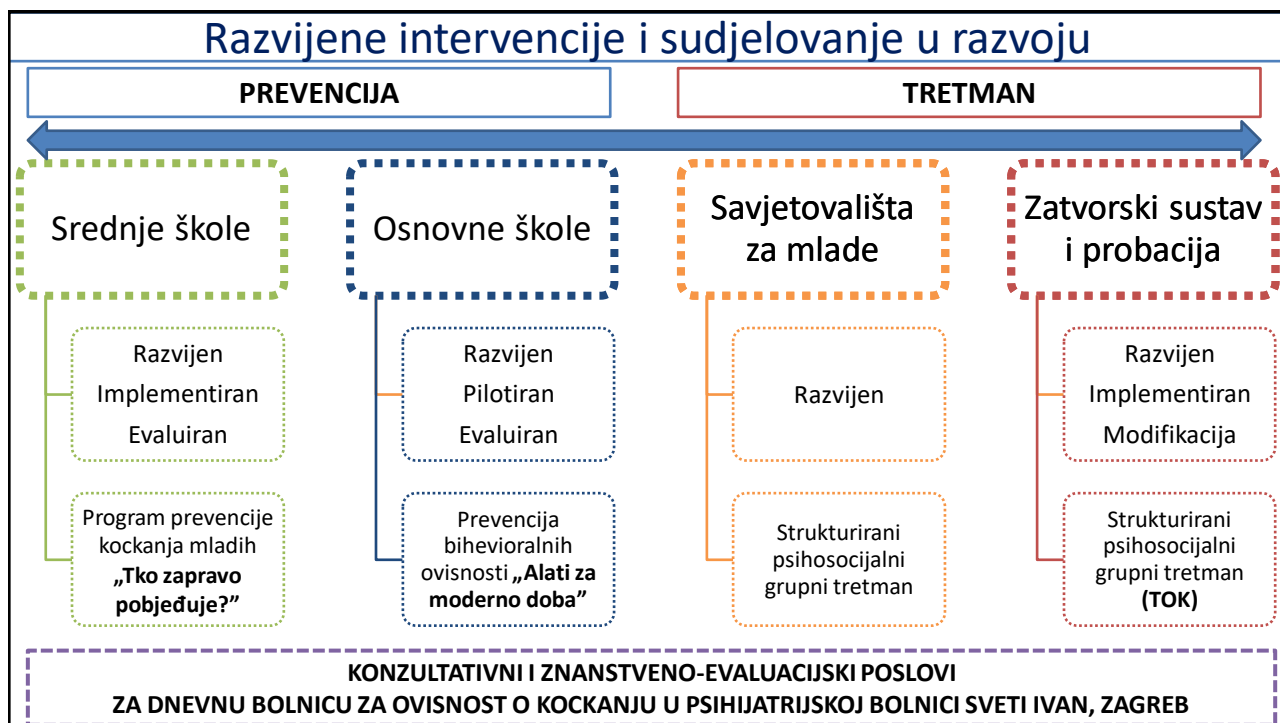
6

7

8

16

Program prevencije kockanja mladih „Tko zapravo pobjeđuje?“

17

Multidisciplinarni pristup

Član tima	Ekspertiza
1. Prof.dr.sc. Neven Ricijaš	Rizično ponašanje adolescenata, delinkvencija, bihevioralne ovisnosti, tretman mladih
2. Doc.dr.sc. Dora Dodig Hundrić	
3. Izv.prof.dr.sc. Valentina Kranželić	Prevenzijska znanost + prevenzijske intervencije u školskom okruženju
4. Doc.dr.sc. Aleksandra Huić	Socijalna i kognitivna psihologija
5. Toni Milun , prof.mat.	Matematika
6. Ana Rakić , prof.soc.ped.	Stručna suradnica u psihijatrijskoj Dnevnoj bolnici za ovisnost o kockanju „Sv. Ivan“
7. Sanja Radić Bursać , prof.soc.ped.	Nastavno-klinički centar ERF-a, savjetovanje adolescenata i obitelji

18

Program prevencije kockanja
mladih
“TKO ZAPRAVO POBJEĐUJE?”

2012 – 2015

RAZVIJEN

Pilotiran – Implementiran (1x)

Evaluiran

Modificiran

Implementiran (2x)

Evaluiran

Modificiran

Implementiran (3x)

Evaluiran

Modificiran – FINALIZIRAN!

19

Huic, A., Kranzelic, V., Dodig Hundric, D., Ricijas, N. (2017)
Who Really Wins? Efficacy of a Croatian Youth Gambling Prevention Program
Journal of Gambling Studies

J Gambl Stud
DOI 10.1007/s10899-017-9668-4

ORIGINAL PAPER

Who Really Wins? Efficacy of a Croatian Youth Gambling Prevention Program

Aleksandra Huic¹ · Valentina Kranzelic² · Dora Dodig Hundric² · Neven Ricijas²

© Springer Science+Business Media New York 2017

Abstract This paper reports on the development and pilot evaluation of a Croatian school-based youth gambling prevention program “Who really wins?”. The program is aimed at minimizing risk and enhancing protective factors related to youth gambling. A short-term evaluation of the program was conducted with a sample of 190 first and second year high-school students (67.6% boys, aged 14–17 years; average age 15.61). An experimental design with two groups (Training vs. No Training) and two measurement sessions (pre-test and post-test sessions) was used to evaluate change in problem gambling awareness, cognitive distortions, knowledge of the nature of random events as well as in social skills. Results showed significant changes in the post-test sessions, which can be attributed to changes in the Training group. We observed a decrease in risk factors, namely better

Evaluacija Pilot implementacije

ZADOVOLJAVAJUĆI UČINCI

**ZNAČAJNI EFEKTI NA SVIM
RELEVANTNIM PODRUČJIMA**

SPREMAN ZA IMPLEMENTACIJU

20

CILJEVI PROGRAMA

prevencija kockanja i
klađenja
maloljetnika

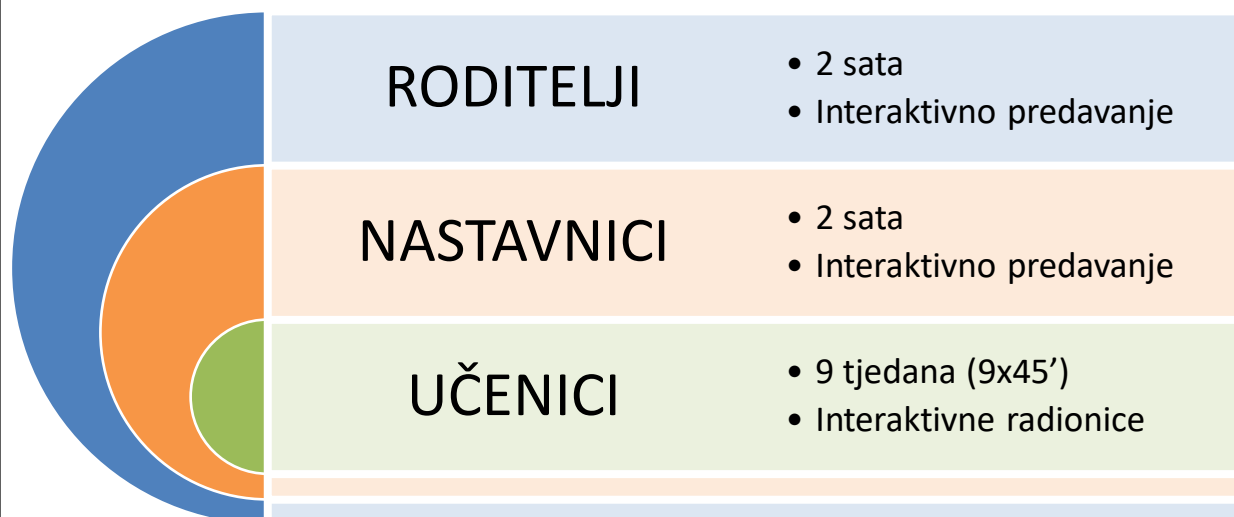
razvoj ispravnog
odnosa prema
igrama na sreću

razvoj osobno
odgovornog
ponašanja u ovom
području

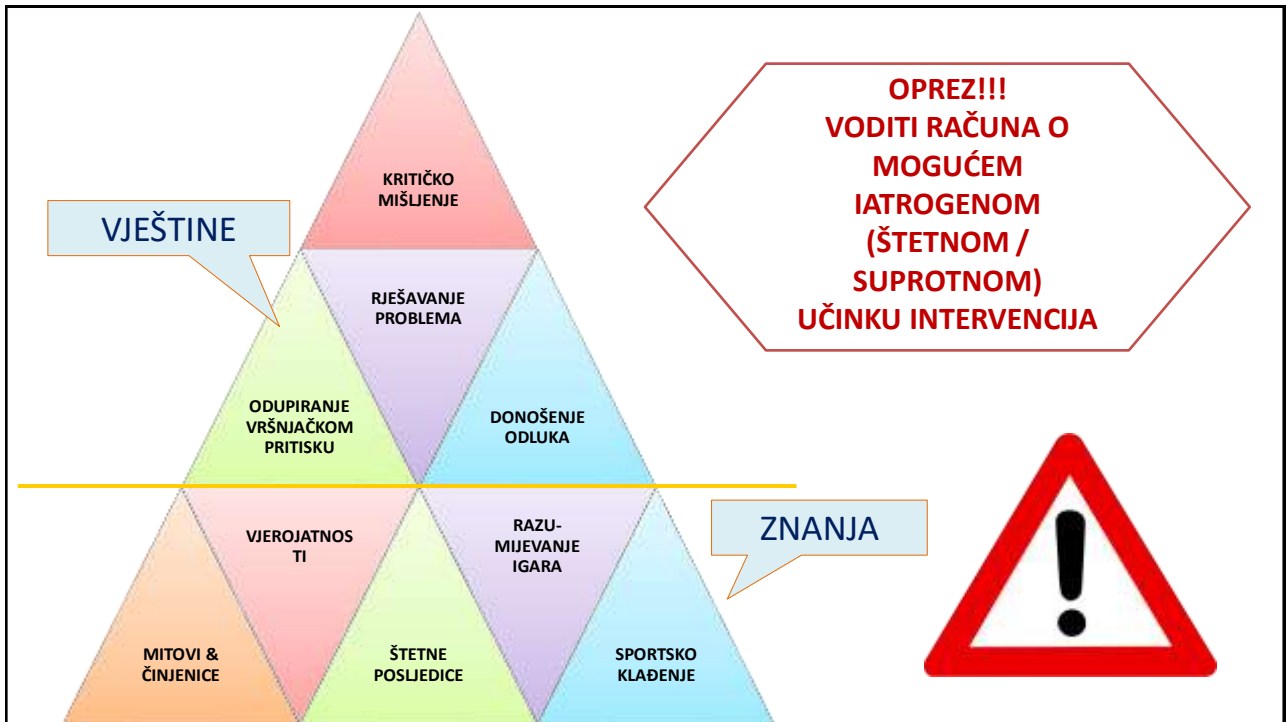

21

KORISNICI IMPLEMENTACIJE

22

24

PREVENTIVNI PROGRAM
„TKO ZAPRAVO POBJEĐUJE“
 IMA ZAŠTIĆENO
 AUTORSKO PRAVO
 TE JE POTREBNE CERTIFICIRATI
 EDUKACIJA POLAZNIKA
 ZA MOGUĆNOST
 IMPLEMENTACIJE PROGRA

© Copyright

Tko zapravo pobjeđuje?

Priručnik za provođenje programa prevencije kockanja mladih

Urednici
 NEVEN RICIJAŠ
 VALENTINA KRANŽELIĆ
 DORA DODIG HUNDRIĆ

Edukacijsko-rehabilitacijski tim
 Sveučilište u Zagrebu

Tko zapravo pobjeđuje?

Radna bilježnica programa prevencije kockanja mladih

26

Edukacija za implementaciju Programa prevencije kockanja mladih „Tko zapravo pobjeđuje?”

- trajanje edukacije je **3 dana** (21 sat)
- **procjena kompetencija polaznika**
- **Priručnik voditelje:**
  - **1. Teorijski dio = 100 stranica**
  - **2. Praktični dio = 75 stranica**

1. Učinkovita prevencija kockanja u školskom okruženju
2. Kockanje kao društvena pojava
3. Prevalencija i štetne psihosocijalne posljedice kockanja
4. Matematika kockanja i obilježja igara na sreću
5. Matematika sportskog klađenja
6. Kognitivne distorzije povezane s kockanjem

- Razrada svih radionica
- Interaktivno učenje
- Igranje uloga
- Problemski zadaci
- Demonstracije

27

NACIONALNA EVALUACIJA UČINKOVITOSTI PREVENTIVNOG PROGRAMA

Dodig Hundric, D., Mandic, S. Ricijas, N. (2021).

Short-Term Effectiveness of the Youth Gambling Prevention Program „Who Really Wins?” – Results from the First National Implementation.

International Journal of Environmental research and Public Health

Article

Short-Term Effectiveness of the Youth Gambling Prevention Program “Who Really Wins?”—Results from the First National Implementation

Deza Dodig Hundric ^{*}, Sabina Mandic [†] and Neven Ricijas [†]

Department of Behavioral Disorders, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, University of Zagreb, 10100 Zagreb, Croatia; sabina.mandic@fer.hr (S.M.); neven.ricijas@fer.hr (N.R.)

^{*} Correspondence: deza.dodig@fer.hr

Abstract: As a response to significant adolescent gambling involvement, a Croatian team of researchers and practitioners developed a universal, comprehensive, evidence-based youth gambling prevention program called “Who Really Wins?”. This study presents the results on its short-term effectiveness following the first national implementation in 15 Croatian cities, with a total of 629 high school students (86.5% male) who completed the program. A design with two measurement sessions (pre-test and post-test) was used to explore the short-term effects of the program on gambling-related knowledge and cognition, frequency of gambling, and various socio-emotional skills. The results showed significant effects when it comes to knowledge, cognitive distortions, and the frequency of sports betting and playing lottery games. Furthermore, the program had no harmful effects on any of the measured variables. The results are interpreted in terms of methodological challenges in measuring effects, possible improvements of the program, and implications for future evaluation research.

Keywords: adolescents; youth gambling; prevention; evaluation; implementation

1. Introduction

The gambling industry is one of the fastest growing and most pervasive industries in the world [1–3]; therefore, it is not surprising that the prevalence of gambling and gambling-related problems are increasing [4–11], particularly in countries with a liberal gambling market [12–15]. Accordingly, rates of problem gambling in the adult population are significant, ranging from 0.12% to 3.4% in Europe and from 0.12% to 3.8% worldwide [16], but research continuously shows that special attention should be paid to the

Citation: Dodig Hundric, D.; Mandic, S.; Ricijas, N. Short-Term Effectiveness of the Youth Gambling Prevention Program “Who Really Wins?”—Results from the First National Implementation. *Int. J. Environ. Res. Public Health* **2021**, *18*, 17340. <https://doi.org/10.3390/ijerph180917340>

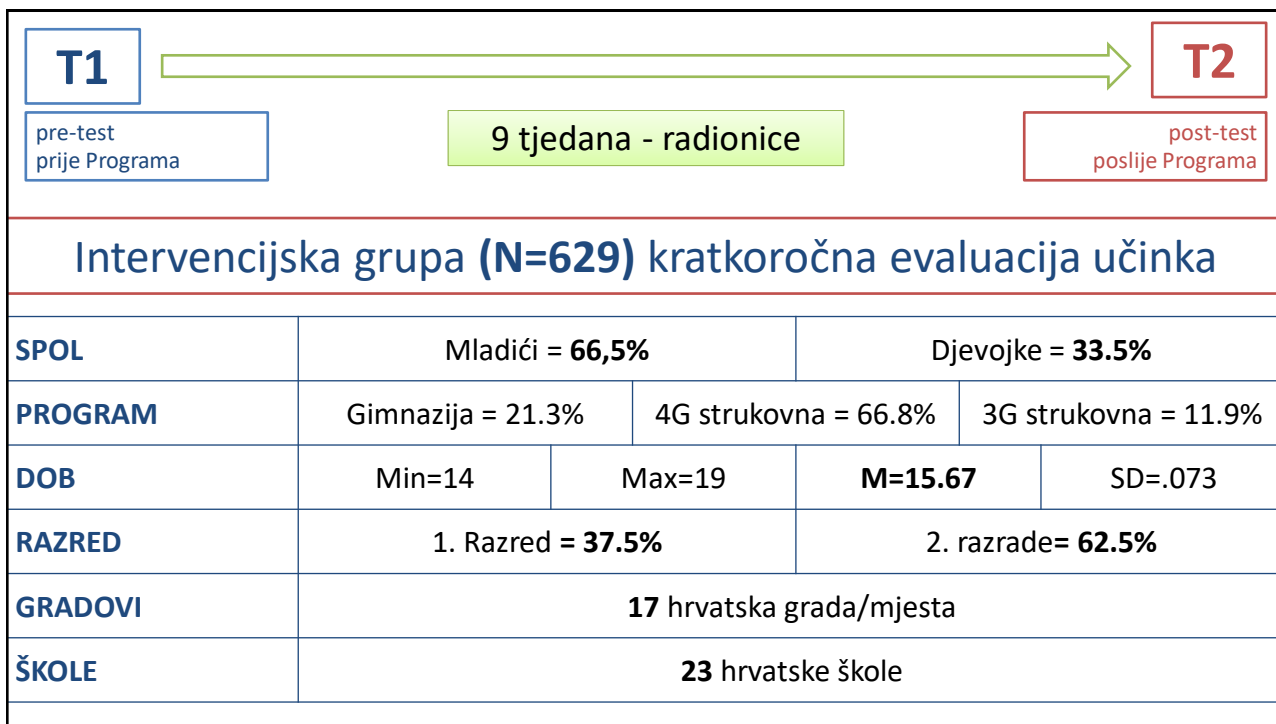
Academic Editor: Kai M. Müller

Received: 26 July 2021

Accepted: 27 September 2021

Published: 30 September 2021

30

31

Instrument / varijable

		T1 α	T2 α
1. Skala znanja o kockanju (<i>Huić et al. 2017</i>)	Znanje	/	/
2. Skala uvjerenja o kockanju (<i>Ricijaš et al. 2016</i>)	Iluzija kontrole	.78	.85
	Praznovjerje i vjerojatnosti	.80	.90
3. Skala vještina rješavanja problema (<i>za istraživanje</i>)	Rješavanje problema	.70	.81
4. Skala odupiranja vršnjačkom pritisku (<i>za istraživanje</i>)	Odupiranje vršnjacima	.42	.65
5. Skala generalne samoefikasnosti (<i>Schwarzer & Jerusalem 1995</i>)	Samoefikasnost	.86	.90
6. Upitnik kockanja (<i>Ricijaš & Dodig 2013</i>)	Kockanje u zadnja 2 mjeseca	/	/
7. GPSS subskala CAGI instrumenta (<i>Tremblay et al. 2010</i>)	Problematično kockanje	.79	.89

32

Rezultati evaluacije učinkovitosti

VARIJABLE (teorijski raspon)	Pred-test (T1)		Post-test (T2)		T	d
	M	SD	M	SD		
Znanje (0-20)	11.28	3.58	13.62	4.02	-14.63***	-0.58
Iluzija kontrole (1-5)	2.77	0.89	2.32	0.89	12.15***	0.48
Praznovjerje/vjerojatnosti (1-5)	1.96	0.73	1.70	0.75	9.14***	0.36
Vještine rj. problema (1-5)	3.74	0.67	3.75	0.75	-0.28 (n.s.)	-
Vještine odupiranja pritisku vrš. (1-5)	3.47	0.57	3.51	0.69	-1.12 (n.s.)	-
Generalna samoefikasnost (1-5)	3.76	0.63	3.75	0.71	0.36 (n.s.)	-
Kockanje – sportsko klađenje (0-6)	0.53	1.22	0.38	0.96	4.11***	0.16
Kockanje – virtualne utrke (0-6)	0.27	0.92	0.18	0.69	2.78**	0.11
Kockanje – automati (0-6)	0.20	0.81	0.12	0.55	2.69**	0.11
Kockanje – lotto (0-6)	0.26	0.86	0.13	0.57	4.12***	0.16
Kockanje – srećke (0-6)	0.20	0.75	0.14	0.58	1.94 (n.s.)	-
Kockanje – roulette (0-6)	0.10	0.63	0.10	0.56	(n.s.)	-

33

TEMELJNI ZAKLJUČCI EVALUACIJE

- „Tako zapravo pobjeđuje?” dokazao učinkovitost u području znanja i kognitivnih distorzija
- **Manje kockanja** nakon što su završili Program
- **Bez iatrogenog (štetnog) učinka**

34

TRETMAN U DNEVNOJ BOLNICI ZA OVISNOST O KOCKANJU

Psijatrijska bolnica „Sv. Ivan” u Zagrebu

Voditelj dnevne bolnice:

Dr.sc. Davor Bodor, dr.med.

36

Dnevna bolnica za ovisnost o kockanju

- Klinika otvorena u **travnju 2015.** godine kao odjel u psihijatrijskoj bolnici
- kao odgovor na **povećane psihosocijalne probleme** povezane s kockanjem u populaciji nakon promjena na tržištu [zakon promijenjen 2010. godine] ⇒ **liberalizacija tržišta** [povećana dostupnost i dostupnost] ⇒ **veći razvoj ovisnosti** o kockanju
- Multidisciplinarni tim stručnjaka:
  - psihijatar
  - socijalne pedagoginje
  - psiholog
  - radni terapeut
  - medicinska sestra

37

(Polu)strukturirani tretmanski program/protokol

- **Traje 3 mjeseca** – svaki radni dan od 9.00 do 13.00h
- Grupe od **15 do 20 pacijenata**
- Grupe podrške nakon liječenja su dostupne

KORIŠTENE METODE RADA:

- ⇒ Grupna psihoterapija
- ⇒ Interaktivne psihoedukativne radionice
- ⇒ Kognitivno-bihevioralni pristup
- ⇒ Obiteljska-sistemska terapija
- ⇒ Individualno savjetovanje/psihoterapija
- ⇒ Okupacijska terapija
- ⇒ Farmakoterapija
- ⇒ Grupe podrške

38

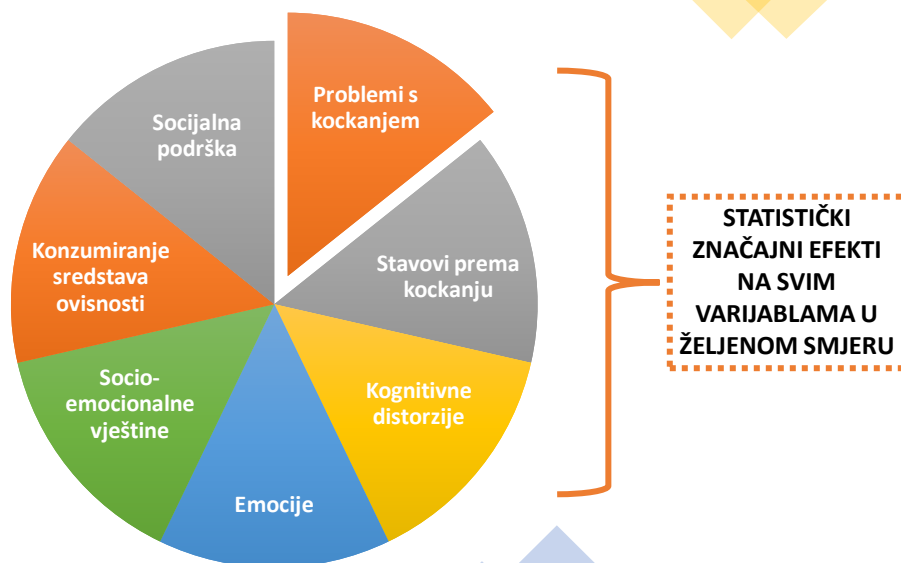
Ciljevi ove studije (N=209 pacijenata)

- **procijeniti široki spektar efekata liječenja na psihosocijalno funkcioniranje pacijenata**
- **Kratkoročna učinkovitost**
- **Pred-test (T1)** = na početku = prva 4 dana
- **Post-test (T2)** = na kraju = posljednja 3 dana

39

Procjena psihosocijalnog funkcioniranja za ovu studiju

42

PODRUČJE	INSTRUMENT / KONSTRUKT	T1		T2		Z / t	r / Cohen's d
		M	SD	M	SD		
PROBLEMI KOCKANJA	PGSI TOTAL	15,84	4,90	4,15	5,37	-12,088*	,84
STAVOVI	GAS (CRO)	1,70	0,39	1,39	0,27	-9,682*	,67
	ATGS-8	13,38	3,97	11,84	3,72	-5,577*	,39
KOGNITIVNE DISTORZIJE	PRAZNOVJERJE / VJEROJATNOST	1,34	0,48	1,05	0,20	-8,793*	,61
	ILUZIJA KONTROLE	1,54	0,60	1,12	0,26	-9,034*	,62
KONZUMIRANJE SREDSTAVA OVISNOSTI	CIGARETE	3,62	2,14	3,62	2,16	-0,379	/
	ALKOHOL	1,62	1,23	1,36	1,08	3,509*	,24
	MARIHUANA / HAŠIŠ	0,36	0,97	0,15	0,51	-3,694*	,26

48

PODRUČJE	INSTRUMENT / KONSTRUKT	T1		T2		Z/t	r/ Cohen's d
		M	SD	M	SD		
EMOCIJE	DASS-21 DEPRESIVNOST	9,88	5,67	3,64	3,50	-11,292*	,78
	DASS-21 ANKSIOZNOST	6,86	4,79	2,60	3,03	-10,327*	,71
	DASS-21 STRES	10,65	5,13	5,65	3,98	-10,589*	,73
SOCIO-EMOCIONALNE VJEŠTINE	GENERALNA SAMOEFIKASNOST	34,37	6,46	39,45	5,88	-8,882*	,61
	RJEŠAVANJE PROBLEMA	3,19	0,74	3,96	0,85	-10,614*	,73
	PRITISAK VRŠNJAKA	3,21	0,60	3,52	0,49	-6,922*	,48
	CISS - COPING – PROBLEM	49,83	9,54	61,14	7,94	-11,413*	,79
	CISS - COPING – EMOCIJE	50,75	9,04	40,25	9,68	15,141*	1,06
	CISS - COPING – IZBJEGAVANJE	42,49	8,39	44,91	8,20	-4,084*	,28
SOCIJALNA PODRŠKA	ZNAČAJNI DRUGI	5,94	1,39	6,23	1,25	-4,135*	,29
	OBITELJ	6,07	1,21	6,28	1,06	-2,560*	,18

49

ZAKLJUČNO...

T1

T2

- **Manje**
  - simptoma problematičnog kockanja
  - kognitivnih distorzija
  - depresije
  - anksioznosti
  - stresa
- **Više**
  - negativnih stavova prema kockanju
  - više socijalne podrške
- **Bolje**
  - vještine rješavanja problema
  - vještine odupiranja vršnjacima
  - generalna samoefikasnost

50

PSIHOSOCIJALNI TRETMAN OVISNIKA O KOCKANJU U SUSTAVU PRAVOSUĐA (TOK – SP)

51

PSIHOSOCIJALNI TRETMAN OVISNIKA O KOCKANJU U SUSTAVU PRAVOSUĐA

Udruga za
 kreativan
 socijalni rad

Ministarstvo
 pravosuđa i
 uprave RH

Edukacijsko-
 rehabilitacijski
 fakultet UniZg

Teorija

Istraživanja

Praksa

53

PSIHOSOCIJALNI TRETMAN OVISNIKA O KOCKANJU U SUSTAVU PRAVOSUĐA

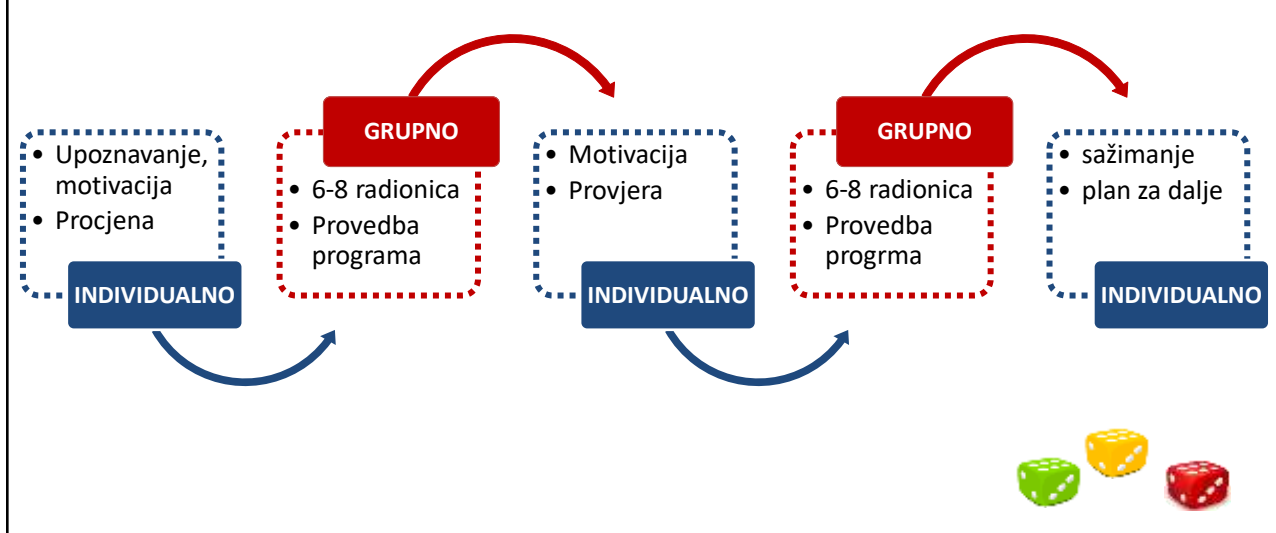

54

57

PROCES IMPLEMENTACIJE

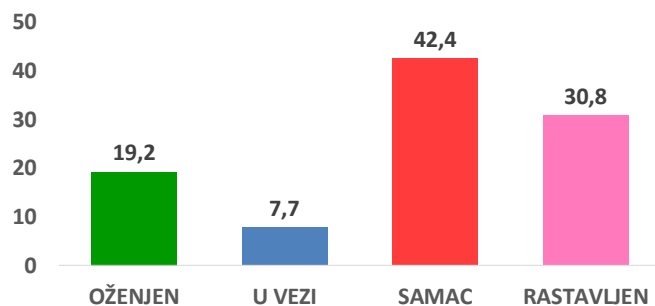
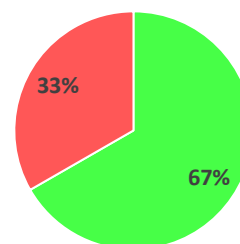
58

UZORAK (N=27) PILOT IMPLEMENTACIJE

PRISONS	N	%
1. LEPOGLAVA	9	33,3
2. GLINA	13	48,1
3. REMETINEC	5	18,5
Total	27	

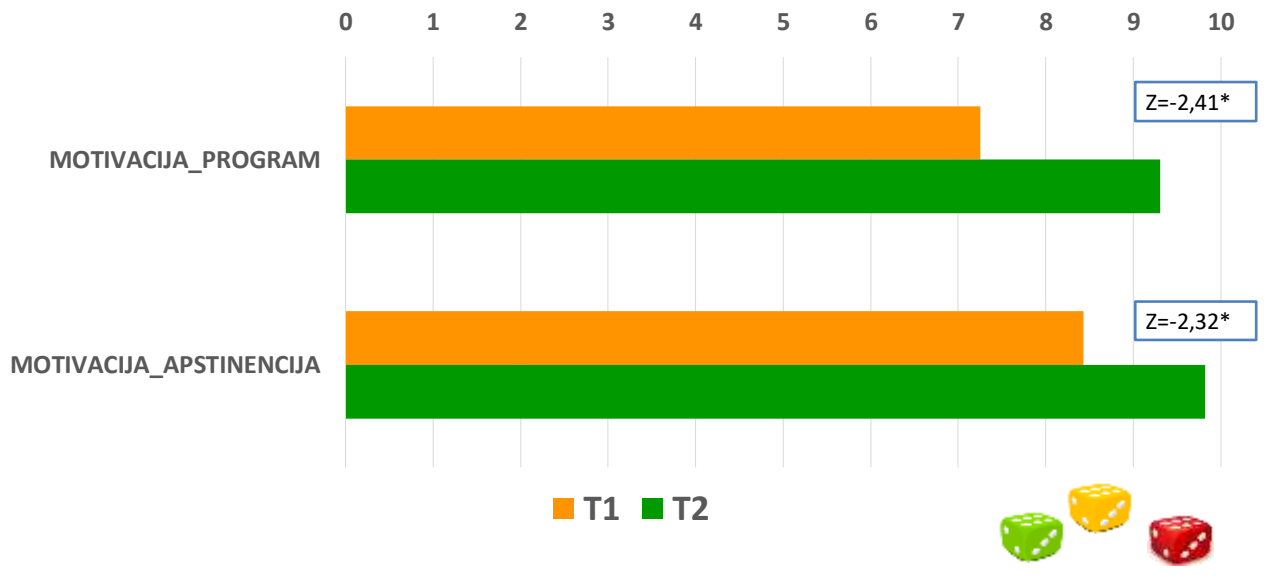
DOSADAŠNJE LIJEČENJE KOCKANJA

■ NE ■ DA

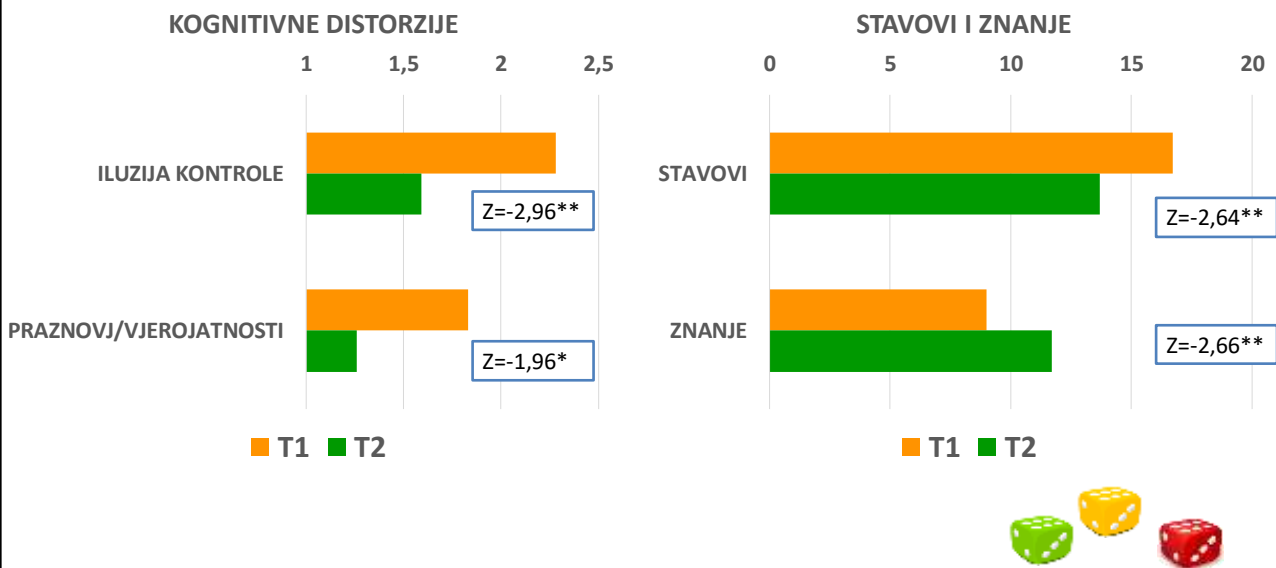
60

MOTIVACIJA ZA PROGRAM I PROMJENU/APSTINENCIJU

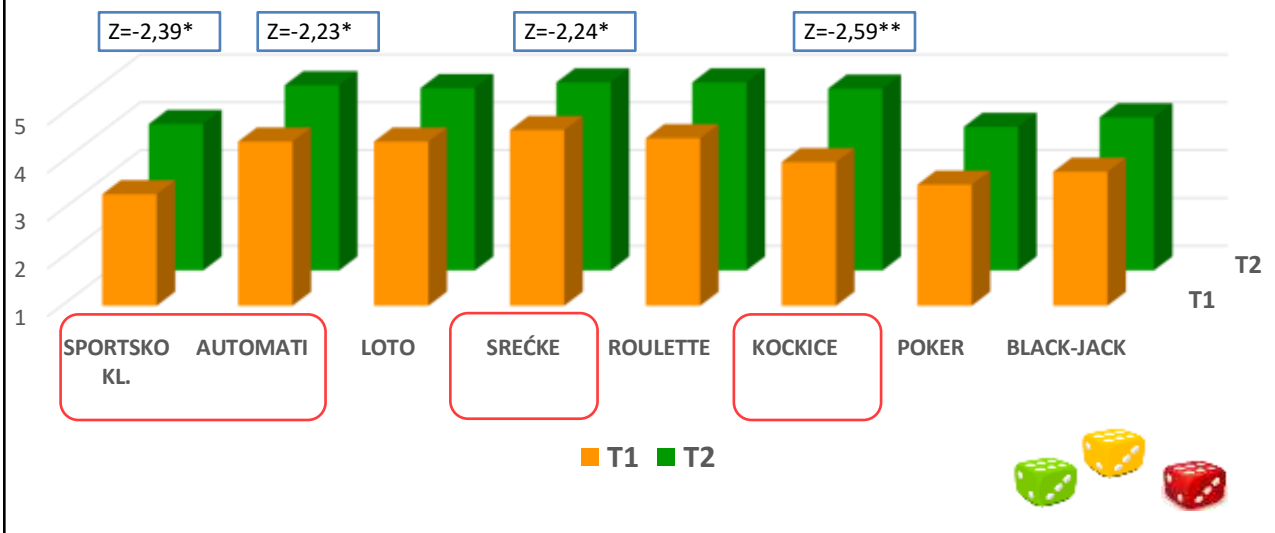
69

KOGNICIJA

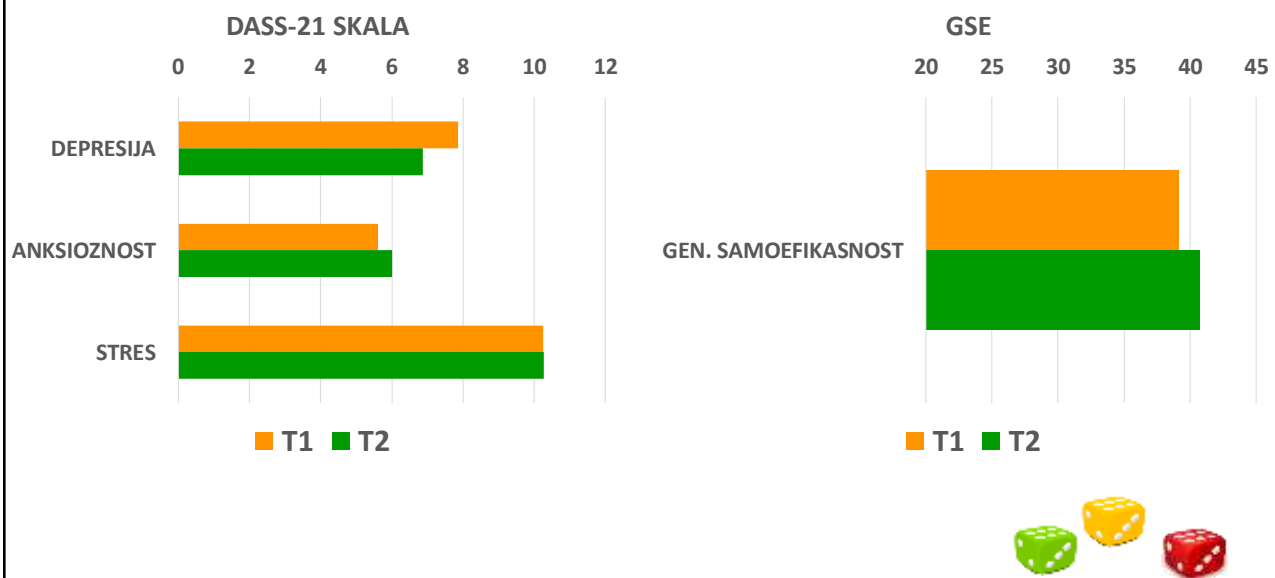
70

VJEŠTINA/ZNANJE VS. SREĆA/ŠANSA

71

BEZ EFEKATA

72

Zaključci oko evaluacije učinka

- Snažni efekti na kogniciji – znanje, kognitivne distorzije, stavovi
- Bez efekata na emocionalnim simptomima
- **Zatvorsko okruženje i interakcije**
- **Zahtjevnija klinička slika**

73

TEMELJNI STANDARDI

(primjena za strukturirane psihosocijalne **programe** – preventivne i tretmanske)

socio-
kulturalno
osjetljivi

u primjerenom
okruženju
(vezano uz cilj)

utemeljeni na
teoriji i
istraživanjima

razvojno
usklađeni

sveobuhvatni
(znanja i
vještine)

širok raspon
tema

različite
metode učenja

primjereno
trajanje

pozitivni
odnosi

znanstveno
evaluiran

*Williams, 2002
Davis, 2003
Nation et. al., 2003
Najavits, Grymala, George, 2003*

*Ferland, Ladouceur, Vitaro, 2005
Derevensky et. al. 2006
Williams, West, Simson, 2006
St-Pierre, Derevensky, 2016*

82

Hvala Vam na pozornosti!

neven.ricijas@gmail.com

